

04.12.2025

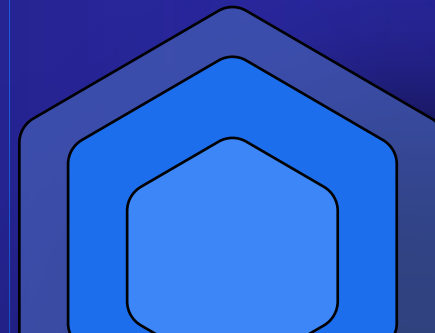
ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ

Олена ДІДЕНКО, методист
НМЦ ПТО у Харківській області

didenkoelenav@gmail.com

5 принципів безпечного освітнього середовища

1

Принцип
домінування життя
людини як головної
цінності

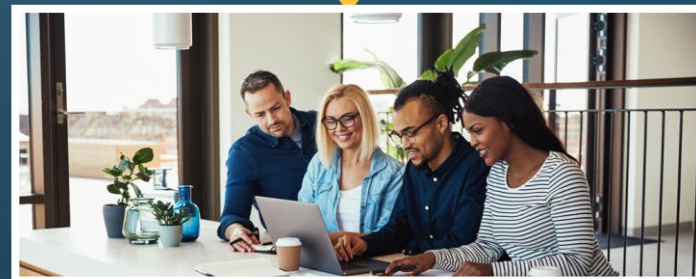
2

Принцип
регіональної
специфіки

3

Принцип
комплексності
оцінки небезпек
(ризиків)

4

Принцип міні-
максі

5

Принцип
максимальної
ефективності

Закон України “Про професійну освіту” від **21.08.2025 № 4574-IX**

Стаття 13. Організація освітнього процесу, п.2.

Заклад професійної освіти організовує освітній процес у безпечному освітньому середовищі з урахуванням вікових категорій здобувачів професійної освіти, їхнього фізичного, психічного та інтелектуального розвитку, стану здоров'я, особливих освітніх потреб, протипоказань та специфіки професій, за якими здобувається професійна освіта і професійна кваліфікація.

Стаття 20. Права та обов'язки здобувачів професійної освіти та інших осіб, які навчаються в закладі професійної освіти

п. 1.Здобувачі професійної освіти та інші особи, які навчаються в закладі професійної освіти, мають право на:

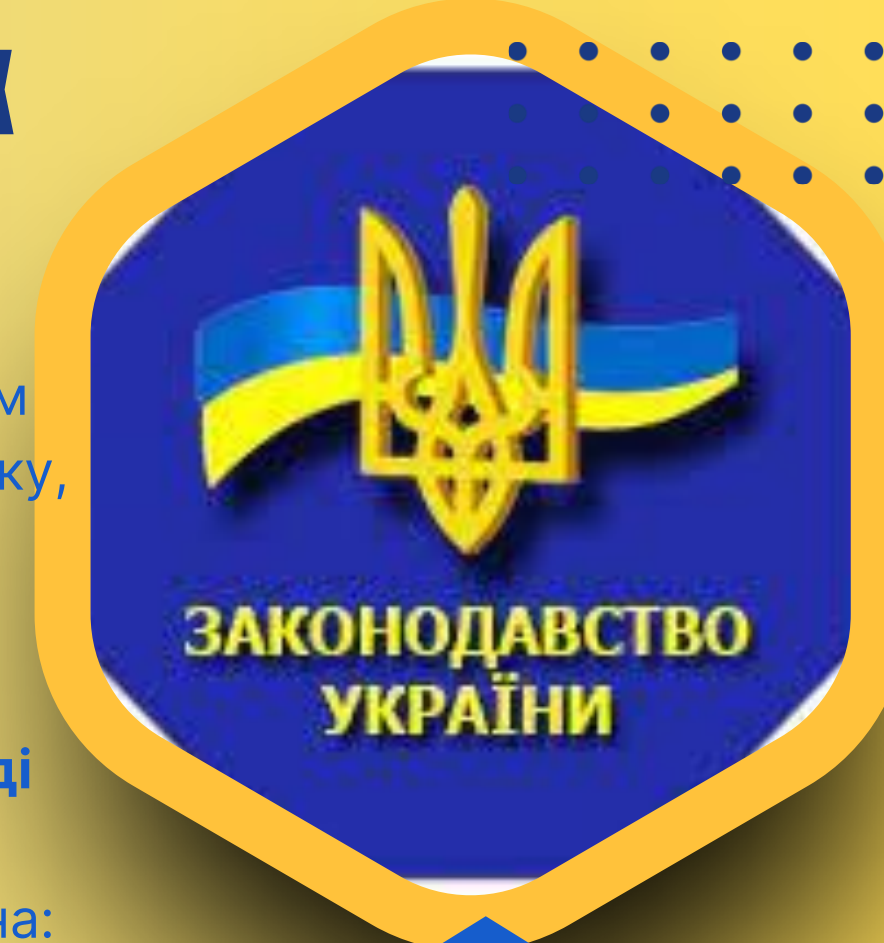
- безпечні та нешкідливі умови навчання і праці;
- повагу до людської гідності;
- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства чи експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації;
- безоплатний доступ до інформаційно-комунікаційних ресурсів, що використовуються в освітньому процесі;

п. 3. Здобувачі професійної освіти та інші особи, які навчаються в закладі професійної освіти, зобов'язані:

- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;
- дотримуватися (зокрема під час проходження практичної підготовки) вимог законодавства про охорону праці, щодо безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії, пожежної безпеки;

Стаття 24. Права, обов'язки і соціальні гарантії педагогічних та інших працівників, інших осіб, які залучаються до участі в освітньому процесі

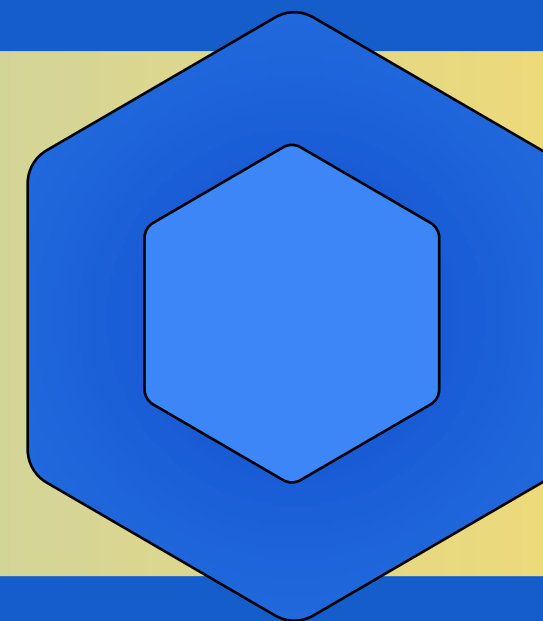
- належні умови праці та медичне обслуговування;
- захист професійної честі та гідності;
- безпечні та здорові умови праці.

Безпечне освітнє середовище

Формування безпечного
середовища закладу
професійної освіти у 2025-
2026 н. р.

створення таких умов освітнього процесу, що забезпечують захист від фізичної, майнової та психологічної шкоди шляхом забезпечення безпечних умов праці та навчання, комфортної взаємодії, відсутності насильства та дискримінації

Загрози та їх причини в освітньому середовищі

Шкода від речовин

Вживання заборонених речовин в освітньому середовищі

Фізична шкода

Порушення норм і правил, що призводять до фізичної шкоди

Моральна шкода

Неправомірні дії, що завдають моральної та психологічної шкоди

Юридична шкода

Порушення законів, що призводять до юридичних наслідків

Нормативно-правові акти та методичні рекомендації щодо дотримання вимог охорони праці та БЖД у закладах освіти

- Ø Кодекс цивільного захисту України,
- Ø Кодекс законів про працю України,
- Ø Закон України «Про освіту»,
- Ø Закон України «Про охорону праці»

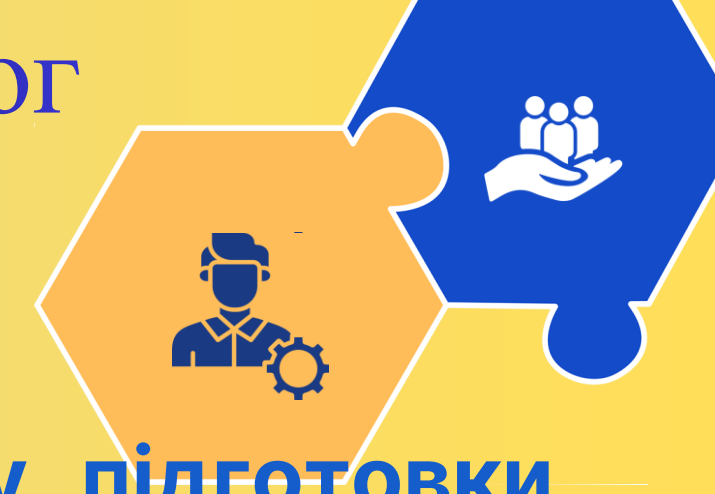
- Ø Наказ МОН «Про затвердження Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України» від 15.08.2016 № 974

- Ø Наказ МОН «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти» від 26.12.2017 № 1669

- Ø Наказ МОН «Про затвердження Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України» від 18.04.2006 № 304 (у редакції наказу МОН від 22.11.2017 №1514)

- Ø Постанова КМУ «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві від 17 квітня 2019 р. № 337 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ)

Інструктивно-методичні матеріали щодо дотримання вимог охорони праці та БЖД у закладах освіти

Ø Інструктивно-методичні матеріали МОН України щодо порядку підготовки закладу освіти до нового навчального року та опалювального сезону з питань цивільного захисту, охорони праці та безпеки життєдіяльності, лист МОН від 11.07.2022 № 1/7707-22

Ø Рекомендації щодо підготовки до нового навчального року 2024/2025

Ø Інструкції щодо підготовки закладів освіти до нового 2025/2026 навчального року та проходження осінньо-зимового періоду.

Ø Рекомендації Державної служби якості освіти, які допоможуть керівникам закладів освіти організувати безпечне освітнє середовище і в очному, і в дистанційному, і у змішаному форматах навчання, а також ефективніше змінювати формати залежно від безпекової ситуації

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1229-16#Text>;

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-06#Text>

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>;

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>

<https://mon.gov.ua/news/pidhotovka-do-novoho-navchalnoho-roku-20242025-u-zakladakh-osvity>

<https://mon.gov.ua/npa/pro-pidhotovku-zakladiv-osvity-do-novoho-navchalnoho-roku-ta-prokhozhenia-osinno-zymovoho-periodu-202526-roku>

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/661/694/405/661694405a453658024582.pdf>

<https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/661/694/405/661694405a453658024582.pdf>

<https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-novi-vim/>

УКРИТТЯ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ МОЯ ФОРТЕЦЯ

Як облаштувати безпечний
і комфортний простір

Рекомендовано МОН України

<https://fortetsia.gov.ua/>

ПЕДРАДА

Чекліст: Підготовка закладу освіти до осінньо-зимового періоду 2025/2026

1. Планування

- Ознайомтеся з Інструктивно-методичними матеріалами МОН (лист № 1/8462-22 від 22.07.2022)
- Складіть локальний план підготовки до нового навчального року та опалювального сезону

2. Комісія з готовності

- Створіть комісію з перевірки готовності закладу
- Залучіть (за згодою) фахівців з держнагляду, ДСНС, місцевих служб

3. Енергозабезпечення

- Перевірте роботу опалення, освітлення, водопостачання
- За потреби — придбайте або оновіть:
 - генератори
 - запаси пального
 - тверде паливо для пічного опалення

Пріоритет: заклади з цілодобовим перебуванням дітей

4. Укриття та безпека

- Забезпечте наявність захисної споруди (сховище / укриття)
- Використовуйте рекомендації МОН «Моя Фортеця»
- Перевірте наявність:
 - води, вентиляції, освітлення
 - аптечки, інтернету, санітарних вузлів
 - доступу для маломобільних осіб

Безпечний і теплий заклад — запорука стабільного
освітнього процесу. Починайте підготовку вже зараз!

Ключові аспекти безпеки

Фізична безпека

Захист від фізичних загроз

Соціальна та психологічна безпека

Забезпечення емоційного та соціального
благополуччя

Екологічна безпека

Захист навколишнього середовища

Інформаційна безпека

Захист даних та інформаційних систем

Заходи щодо попередження та недопущення вчинення терористичних актів на територіях об'єктів освіти

АЛГОРИТМ ДІЙ посадової особи при отриманні інформації про вчинення (загрозу вчинення) діяння з ознаками терористичного акту

1. Посадова особа підприємства, організації, установи, військової частини при отриманні інформації про вчинення (загрозу вчинення) діяння з ознаками терористичного акту негайно доповідає своєму керівництву.

2. Керівник підприємства сам особисто, або через чергового підприємства, установи, організації негайно повідомляє територіальний орган Національної поліції, СБ України, органи виконавчої влади (селішні, міські ради, райдержадміністрації, облдержадміністрацію).

3. Отримавши (або отримуючи) повідомлення про теракт, черговий органу місцевої влади, підприємства або посадова особа, яка приймає таке повідомлення від громадяни (і потім повідомляє органи Національної поліції – СБ України), повинні намагатися якщо можна уточнити і мати наступні дані (відповідно передавати їх в органи Національної поліції – СБ України):

- джерело отримання інформації;
- час і точне місце події (адреса);
- характер діяння (вибух, погроза вибуху, захоплення заручників чи інше);
- об'єкт посягання;
- кількість заручників, наявність потерпілих, місце перебування тих або інших;
- кількість терористів, їх вимоги, озброєння, прикмети чи установчі дані;
- обстановка, що склалася на останній час на об'єкті посягання;
- заходи, які вжиті адміністрацією або присутніми з реагування на подію.

Примітка. Відсутність повних даних не знімає посадову особу від термінової допомоги.

4. Особа, яка повідомила територіальний орган Національної поліції, СБ України повинна записати час і прізвище особи того чи іншого органу, яка прийняла повідомлення.

5. Керівник підприємства або особа, що виконує його обов'язки, після отримання повідомлення та доведення інформації до правоохоронних органів повинна організувати:

- посилення охорони і пропускну режиму наявними силами;
- терміновий збір керівників і працівників режимних, охоронних, аварійно-рятувальних служб (якщо такі є);
- припинення тимчасово функціонування об'єкту або його окремих ланок, виведення за його межі вільного персоналу;
- надання допомоги потерпілим;
- зустріч сил правоохоронних органів.

6. Керівник підприємства або особа, що виконує його обов'язки дає команду відповідним службам на підготовку необхідної технічної документації, що буде використана при підготовці й проведенні антитерористичної операції.

7. Надати керівник підприємства або особа, що виконує його обов'язки, у питаннях, пов'язаних із проведенням антитерористичних заходів, повинен

МОН № 52483-25 від 17.10.2025
Підписав: Іван Іван Володимирович
Супровід: 3F4A62802585C06354000001485280015880406
Діючий: з 22.05.2024 4:43:42 по 22.05.2026 4:43:42

ПОРЯДОК ДІЙ

при виявленні підозрілого предмету з ознаками вибухового пристрою:

1. Негайно припинити будь-які зайві дії поруч з виявленням предметом, зупинити всі роботи, вивантажити обладнання та техніку.
2. Звернути увагу оточуючих людей на небезпеку та ініціювати їх відведення на максимально безпечну відстань, але не менше ніж 100 м. При цьому слід зберігати спокій та рівновагу, намагатися не провокувати паніку. У разі необхідності надати допомогу у залишенні небезпечної зони літнім людям, дітям та інвалідам.
3. Терміново повідомити про знахідку представників правоохоронних органів та аварійні служби за телефонами 101, 102 та дати максимально детально опис виявленого предмету і ситуації що склалася.
4. За можливості, позначити місце виявлення предмету за допомогою підручних засобів.
5. До прибуття спеціальних служб вжити заходів для обмеження доступу людей до небезпечної зони. При цьому необхідно залучити представників комунальних служб, служб охорони установ та підприємств, які знаходяться поруч.
6. Запам'ятати та, за можливості, зафіксувати обставини виявлення предмета, час виявлення, місце розташування, його зовнішній вигляд, характерні ознаки. Звернути увагу на осіб які можуть бути причетні до залишення виявленого предмету, запам'ятати їх прикмети. Для надійної фіксації важливої інформації доцільно застосовувати засоби фотографування за їх наявності.
7. Обов'язково дочекатися в безпечному місці прибуття представників спеціальних вибухотехнічних або піротехнічних служб та особисто передати фахівцем наявну інформацію стосовно предмету.

УВАГА! КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

1. Торкатися вибухонебезпечного або підозрілого предмету, зрушувати його з місця, проводити будь-які маніпуляції з ним.
2. Будь-яким чином впливати на предмет, піддавати його механічному, термічному, акустичному, світловому або іншому впливу.
3. Самостійно відкривати та перевіряти підозрілі сумки, коробки, валізи.
4. Намагатися самостійно знищувати вибухонебезпечний предмет.
5. Використовувати поруч з предметом відкритий вогонь, палити, використовувати електронагрівальні прилади.
6. Користуватися поруч з предметом засобами радіозв'язу, мобільними телефонами та іншими приладами що передають радіосигнали.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Знищити вибуховий пристрій або локалізувати вибух можуть лише підготовлені спеціалісти після виведення людей із небезпечної зони.

ОЗНАКИ, ЩО МОЖУТЬ ВКАЗУВАТИ НА НАЯВНІСТЬ ВИБУХОВОГО ПРИСТРОЮ:

- виявлення в громадських місцях, транспорті сумок, валіз, пакунків, коробок та інших предметів, які залишені без нагляду власників;
- наявність на виявленому предметі ознак стандартних бойових припасів, піротехнічних виробів, або їх частин;

ПОРЯДОК ДІЙ у випадку вибуху на території об'єкта:

У випадку вибуху необхідно негайно організувати і забезпечити виконання наступних основних заходів:

- за списком екстреного оповіщення викликати на об'єкт пожежних, швидку допомогу, рятувальників, комунальні служби (газ, електрика, тепло);
- за списком екстреного оповіщення повідомити про подію керівництво (адміністрацію) підприємства та правоохоронні органи;
- організувати евакуацію персоналу з вогнища вибуху, зруйнованих або ушкоджених вибухом приміщень;
- до прибуття служб швидкої допомоги надати постраждалим первинну медичну допомогу;
- відключити подачу електроенергії, газу, води, тепла в ушкоджені вибухом приміщення;
- оточити місце вибуху силами служб охорони, безпеки і забезпечити його ізоляцію до прибуття компетентних органів;
- наявними силами організувати огляд прилеглої території з метою виявлення інших закладених вибухових пристроїв;
- при виникненні пожежі вжити заходів щодо його гасіння власними силами і наявними протипожежними засобами.

ПОРЯДОК ДІЙ при одержанні сигналу про евакуацію:

Якщо ви знаходитесь на своєму робочому місці, після отримання сигналу про евакуацію послідовно виконайте наступні дії:

- без створення паніки організуйте заходи із евакуації персоналу та відвідувачів установи за завчасно відпрацьованою відомчою інструкцією та схемами;
- складіть службову документацію в сейф або в шухляди столу, що закриваються на ключ;
- візьміть з собою особисті речі та документи, гроші, цінності;
- закрийте вікна, вимкніть оргтехніку, електроприлади, освітлення;
- візьміть з собою і при необхідності використовуйте індивідуальні засоби захисту (противіаз, респіратор);
- закрийте двері на ключ, ключ залиште у замку;
- залиште приміщення, рухайтесь маршрутами, які позначені в схемах евакуації Вашої установи;
- повертатися в залишене приміщення дозволяється лише після відповідної вказівки уповноважених на це осіб.

Комплексний підхід до безпеки: соціально-психологічний, екологічний та інформаційний виміри

Екологічно безпечне освітнє середовище — це система психолого-педагогічних умов, впливів і можливостей, які забезпечують захищеність особистості від негативного впливу екологічних чинників

Алгоритм досягнення безпечного та здорового освітнього середовища в ЗПО

Кодекс безпечного освітнього середовища — внутрішній документ закладу освіти

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/protidia-bulingu/21kbos.pdf>

Функції та зміст КБОС

Функції	Положення КБОС
Регулювання діяльності	Регулює діяльність закладу освіти щодо запобігання порушення права особистості на безпеку.
Визначення критеріїв	Встановлює чіткі критерії для всіх вимірювань безпеки: фізичної, психологічної, соціальної та інформаційної.
Підтримка та втручання	Визначає способи підтримання здорової атмосфери та алгоритми втручання в ситуації, що загрожують життю, здоров'ю та благополуччю особистості.
Практичні дії	Чітко прописує дії , що стосуються захисту дітей від загроз і ризиків під час перебування в закладі освіти.
Рекомендації	Включає рекомендації щодо забезпечення комфортних умов життєдіяльності здобувачів освіти та педагогів.

Формування культури безпеки

Інтеграція
безпеки в
предмети

Тренінги та
семінари

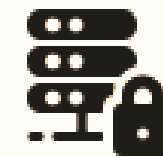
Співпраця з
батьками

Розробка
локальних
документів

Тематичні
тижні безпеки

Сторінка
безпеки в
Інтернеті

Знання
нормативно-
правової бази

Забезпечення безпечних умов
для навчання та роботи
учасникам освітнього процесу

ПРІОРИТЕТНІ ВЕКТОРИ СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Дотримання основних напрямів допоможе забезпечити безпечне та комфортне освітнє середовище в ЗПУ, яке сприятиме збереженню здоров'я, розвитку та успішності всіх учасників освітнього процесу.

Інфраструктура та обладнання

- ☐ Дотримання рівня безпечності території закладу освіти та розташування будівель, приміщень, споруд (облаштування з урахуванням архітектурно-планувальних аспектів і сучасних педагогічних тенденцій, надійність інженерного обладнання будівель, виконання безпеки, дотримання вимог механічного опору та стійкості будівель, споруд), облаштування надійних укриттів, забезпечення резервними джерелами живлення.
- ☐ Приведення у відповідність до чинних стандартів, правил, норм з охорони праці інженерно-технічних комунікацій, устаткування, обладнання закладу.
- ☐ Забезпечення функціонування електро- і пожежної безпеки відповідно до законодавчих та НПА: Корексу цивільного захисту України, Правил пожежної безпеки в Україні, Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти в Україні, Правил експлуатації та техніч нормами належності котлоасаннів, Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів (ПТЕ), Правил безпеки експлуатації електроустановок споживачів.
- ☐ Створення санітарно-гігієнічних умов (дотримання повітряно-теплого режиму у приміщеннях закладу освіти, рівень, облаштування та утримання санвузлів) для організації навчання, виховання, праці відповідно до Закону України «Про охорону праці», Закону України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення», Положення МОН (Наказ № 1009.)
- ☐ Забезпечення освітнього простору сучасними засобами навчання.

Психологічний комфорт

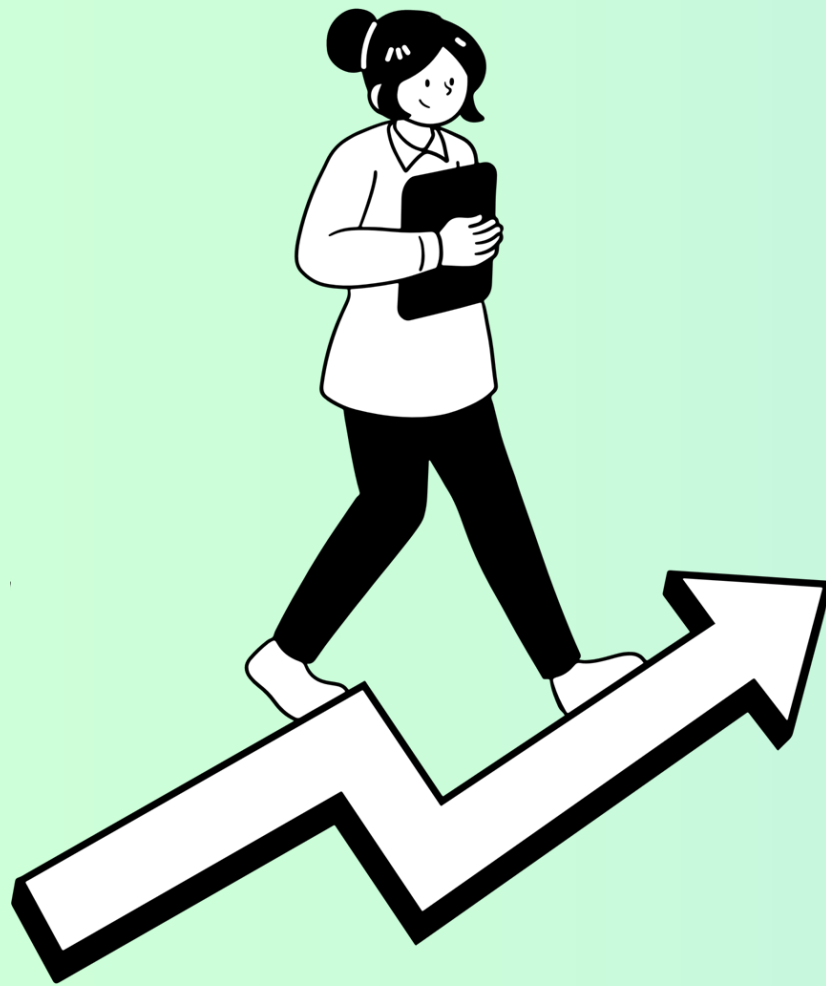
- ☐ Створення комфортного освітнього середовища із сприятливим мікрокліматом у колективі закладу освіти з дотриманням компонентів соціальної та психологічної безпеки.

Педагогічна складова та соціальна безпека

- ☐ Забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних працівників.
- ☐ Адаптація навчальних планів під індивідуальні потреби здобувачів освіти.
- ☐ Створення умов для впровадження інновацій в освітній процес.
- ☐ Створення умов для рівних можливостей здобувачів професійної освіти з різними потребами та з різних соціальних груп.

Безпека та захист

- ☐ Забезпечення наявності охорони території та відеоспостереження для дотримання безпеки, системи контролю доступу.

Дякую за увагу!

Нехай нова законодавча база стане надійним фундаментом, а ваші лідерські якості – рушійною силою для створення безпечного та підтримуючого середовища, де **БЕЗПЕКА, ЯКІСТЬ ТА ДОВІРА Є НЕЗМІННИМИ ЦІННОСТЯМИ.**

Працюємо разом заради гідного майбутнього наших фахівців!

